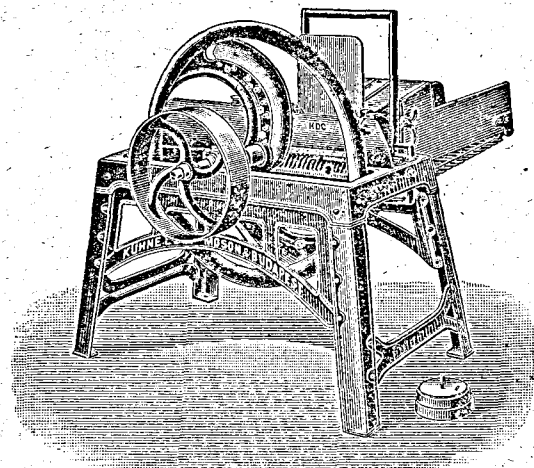
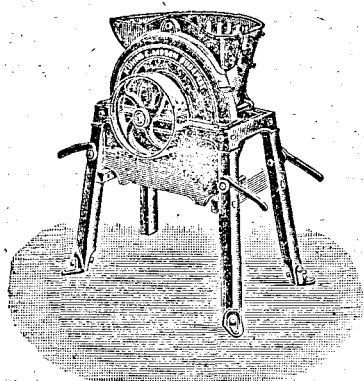

Idénygépek: Szecskavágók, répavágók, hengeres és tárcsás darálók, tengerimorzsolók kézi- és erőhajtásra, olajpogácsatorók, gyökmosógépek, takarmányfülesztők stb.

3007

Teljes takarmánykészítő berendezések.

„KÜHNÉ”

**MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR
RÉSZV.-TÁRS. MOSONBAN**

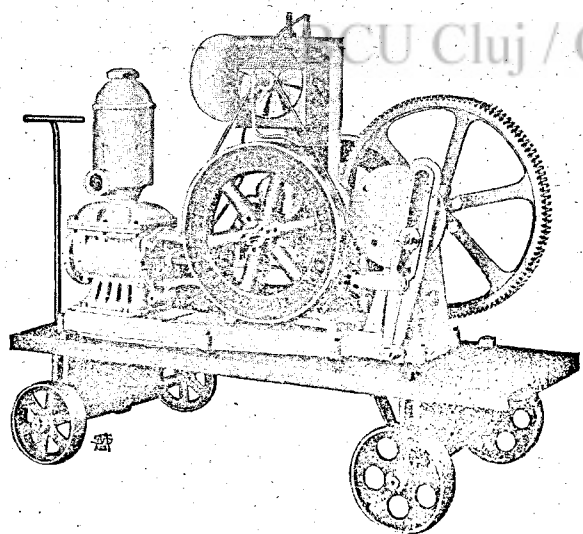
Főraktár: Budapest.

VI., Vilmos-császár-ut 59.

Fiókraktárak:

Debrecen, Kaposvár,

Szabadka, Temesvár.

„NEW-WAY” léghűtéses és

„AVANCE” nyersolaj-
MOTORJAINK

kivitel és munkateljesítmény tekintetében minden más gyártmányt messze felülmúlnak.

3152

Egyszerű szerkezetük, üzembiztosságuk és csekély tüzelőanyagfogyasztásuk

oly előnyöket biztosítanak, hogy alkalmazásuk gazdaságosságáról a jelen körülmények között, amidőn a benzin és olaj beszerzése immár nehézségekbe nem ütközik, a számító gazda is meggyőződik.

Felvilágosítással és leírással szolgál:

Bächer Rudolf – Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körút 26. sz.

Gazdatiszti állást

keres 44 éves, erőteljes okl. gazdász. cím a kiadóhivatalban. 3227

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert FISCHER-féle zsák- és ponyvagárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.

Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-intézet Kérjen ajánlatot

Gépész-kovács

állást keres január elsőre. Az összes gazdasági gépeket és különféle rendszerű motorokat, traktorokat szakszerűen kezeli és javítja, kitűnő lóvasaló, kovács munkákat legfinomabbtól a legdurvábbig végez.

Ugyanott egy szorgalmas, megbízható botos ispán magtárnoknak, esetleg udvarbíróknak is elmegy. Kitűnő írása és számolása van, beszél magyarul és románul. Szíves megkereséseket kér: Hunyadi József, Mezőmehes.

Keresek

egy ügyes, a gazdaságban teljesen jártas

ispánt

Czím: a kiadóhivatalban.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

KOLOZSVARI TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság
Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

3006

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékbetéteket legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

miáltal módot óhajt nyújtani a közönségnek, hogy pénzesleget a háboru tartama alatt is biztos helyen elhelyezhesse.

Uj intézeti székházában külön e célra épített pánccétermében

tűz- és betörésmentes rekeszeket

és értékeket tartalmazó ládák részére

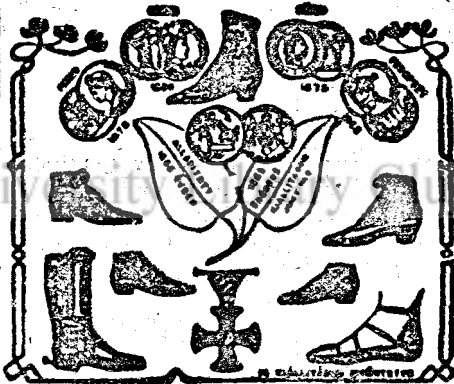
tresort tart a közönség rendelkezésére.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Fölvívja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangú műhelyében a legjobb anyagból, legújabb divatszerint készült közkedveltségű **férfi és női cipőraktárára**

3008

Megrendelés után készít amerikai és francia vagy bármily tetszés szerinti fazonu cipőket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendelések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével eszközöltetnek. — Kiváló tisztelettel: Matutsek József.

Patkánin

Név és védjegy törvényes szabadalom

patkányirtó szer

ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány, Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskerekén.

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

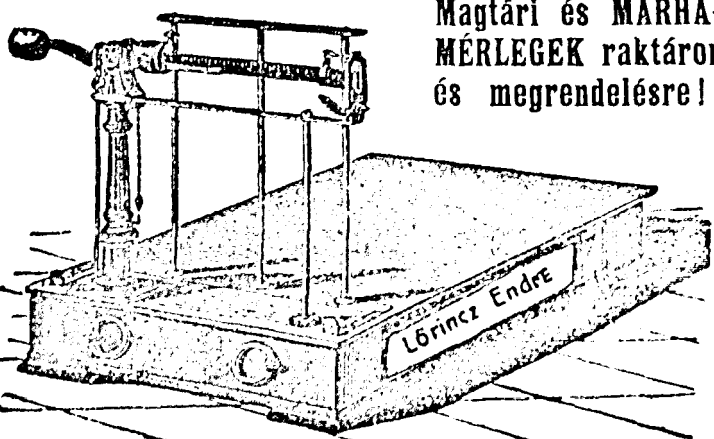
3173

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGGÉSZITŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰLAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

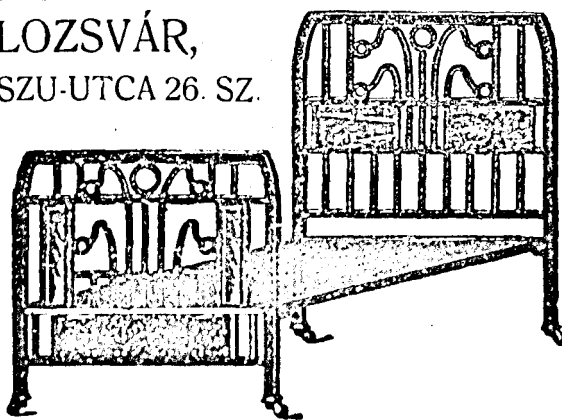
KOLOZSVÁR, HOSSZU-UTCA 26. SZ.

Magtári és MARHAMÉRLEGEK raktáron és megrendelésre!!

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szakmájába vágó minden munkát. Kórházak, szállodák, gazdaságok, istállók, tehenészetek stb. fa, vagy fémbutorral való berendezését. Folyosó, lépcső és sirrácok készítését. Gazdasági és kerti kerítéseket Kerti butorokat és sátrakat. Réz- és vaságyakat és butorokat, stb.

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul
Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak!
Szakszerű tökéletes munka!

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MASNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJEBNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10 SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Minden földet be kell vetni	361
A magyar mezőgazdaság új feladatai	361
A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete a háboruban	362
A gazdák mozgalmá a fogyasztók védelmére	362
Őszi vetés. <i>Gáspár József</i>	362
A perje, nyulsaláta és tövis irtásáról. <i>Csontos M.</i>	363
Kormányintézkedések	363
Irodalmi szemle	364
Vegyes közlemények	364
Hirdetések.	

Minden földet be kell vetni.

Nem lehet eltagadni, hogy a mezőgazdaság őszi munkálatai tekintetében rosszabbul állunk, mint tavaly, mert sokkal kevesebb munkaerő áll rendelkezésre a behívások következtében. Ebben a helyzetben nagyon megszívlelendő a földművelésügyi miniszternek a törvényhatóságokhoz intézett leirata, amely így szól a többek között az őszi munkákról:

Hovatovább mindinkább kétségtelenebbé válik, hogy tulajdonképpen két hadjáratot folytatunk: egyiket a csatamezőn, a másikat gazdasági téren. Ott a megingatott erkölcsi világrend helyreállításáért küzdünk, itt pedig a ma kiéheztető politika ellen harcolunk, amellyel minket ellenségeink agyonujtani kívánnak.

A hadjárat küzdelmeiből éppúgy, mint a gazdasági élet-halál harcából a mezőgazdaság és azok, akik magukat a mezőgazdasághoz számítják, mindezideig becsülettel kivették a maguk részét. S midőn ma a magyar földművelő nép önfeláldozó hősiességét az egész világ elismeri, nem kisebb elismeréssel emlegetik azokat a megbecsülhetetlen munkásokat is, amelyeket a háboru első esztendejében a magyar mezőgazdaság oly kiválóan teljesített.

Ennek jóleső tudatában azonban lehetetlen ama kétségtelen tény felismerése elől kitérni, hogy bár eddig mezőgazdasági hadjáratunk sikert sikerre halmozott, soha nagyobb feladat előtt nem állt a magyar gazda, mint most. Egyrészt azért, mert a hadkötelezettség napról-napra még egyre több férfimunkaerőt von el a barázda mellől, sőt talán nincs messze az idő, midőn az öregebb korosztályok is zászló alá fognak sorakozni, másrészt, mert a hadiszolgáltatások igénybevétele folytán különösen az állati erő hiánya kezd falvainkban az utóbbi időben nagyon is érezhetővé válni, végül pedig az időjárás a lehető legkedvezőtlenebb. S miután millióval kevesebb a dolgozó kéz és az igáserő odakünn, mint a múlt ősszel, természetesen sokkal több az árva parcella is, mely megmunkálatlanul hever, mint a múlt évben.

Utalva az idej január havi miniszteri rendeletben mondottakra, hangsúlyozza a miniszter,

hogy a jelenlegi nehéz viszonyok között fokozott buzgalmat és odaadást vár el a közigazgatási hatóságoktól, mert különösen az alsóbb rétegek szenvedésükben megnyugvást, a munkára serkentést, a cselekvő hazaszeretetre buzdítást egyedül csak a vezető értelmiség magatartásából meríthetnek.

A járási és községi gazdasági intézőbizottságokra vár e tekintetben az a nagy feladat, hogy a gazdasági munkálatokat helyes irányba tereljék és a még parlagon heverő termőföldet is megmentsek a nemzeti termelés számára. A gyengébbek és korosabbak nem azért maradtak itthon, hogy sopánkodjanak és nagy részük az állam részéről nem azért rész-sül segélyezésben. hogy a minden jóval megáldott szántóföldjeik hitvány gyomok meleggágyai legyenek.

E tekintetben szükségesnek látja a miniszter, hogy a hatóságok fordítsanak figyelmet arra, hogy mindenki ne csak a saját földjét művelje meg, hanem a saját gazdasági munkájának befejeztével és a halasztható teendők felrétételével a községben elvégzendő más mezőgazdasági munkák elvégzésénél is segítkezzenek. Amennyiben pedig adott esetben a jóindulatu figyelmeztetés eredményre nem vezetne, ismételtén és a legnagyobb nyomattal felhívja a közigazgatási hatóságokat, hogy minden rendelkezésükre álló eszköz igénybevétele mellett az 1914. L. t.-cz. rendelkezései értelmében járjanak el. Legnagyobb eréllyel kell elsősorban abban a tekintetben fellépni, hogy míg az őszi vetés ideje tart, egyetlenegy munkaképes férfi, nő, vagy gyermek és egyetlenegy használható iga se maradjon egyetlenegy napig se tétlenül, illetve kihasználatlanul.

Abban a fontos munkában, mely most az egész vármegye közönségére vár, a közigazgatási viszonyok bizonyára nem fogják nélkülözni azok közreműködését, akiknek segítő támogatását az ország méltán elvárhatja. A hazaszeretet és polgári kötelességek fennkölt intelmei vezéreljék különösen közép- és nagybirtokos osztályunkat, mert ezekben a nehéz időkben a kiscgazdáknak és nagybirtokosoknak a cselekvésre készségben és a tettekben, erős hazaszeretettel egyeknek kell lenniök és egymást segíteniök a jövő évi termésbiztosító munkákban.

A magyar mezőgazdaság új feladatai.

A háboru nem viharozhat el a nélkül a magyar mezőgazdaság felett, hogy annak az ország termelési, közlelmezési viszonyait átalakító hatását ne fordítsa a gazda az ország javára és így ne segítse elő egyuttal a maga boldogulását is. Új feladatai, új kötelességei lesznek a mezőgazdaságnak abban az átalakulásban, amelyet az állatállomány pusztulása és

annak csak évek multán várható regenerálása ró reá. Az ország táplálkozása is teljesen átalakul, amiben nagy hivatás vár a növénytermelésre s már ma kötelessége a gazdának ügyet vetni olyan terményekre, amelyeket eddig csak mellékesen termelt, de a jövőben azokkal hivatásszerűen kell foglalkozni.

Ebbe a kategóriába tartozik a bab is, amelyet a magyar gazdának termelni kell ezentul nemcsak kicsinyben, a kert, egyik zugában, hanem a szántóföldön is. És nemcsak azért, mert jó huspótlék, a kézimunkáját nők és gyermekek is végezhetik, hanem főként azért, mert nálunk nagyon jól megterem, termelése nagyon jövedelmező és a búzának kitünő előveteménye.

A bab ugyanis mélyen gyökerező növény, mely az altalajból is táplálkozik, sőt a levegőből is képes fehérje képzéséhez szükséges táplálékot (nitrogént) felszívni. Éppen ezért nem zsarolja úgy ki a talajt mint pl. a kukorica, kender vagy buza más kapáselőveteménye, a földet tehát igen jó termőerőben és gazmentes állapotban hagyja vissza, mely után a buza még idejében és jól megmunkálható. A bab a mélyebb rétegű, középkötött földet és a meleg éghajlatot szereti. A szárazságot is jól bírja s éppen ezért az Alföldön nagyon jól megterem. Nálunk ugyan inkább csak a tengeri közé vetik, mert a szabadon vetett babot a nyári nap forrósága állítólag lepörköli. Erre azonban rácafolnak dr. Vargha Kálmán gazdasági akadémiai tanár adatai, aki tisztán vetve, Kassán 10 évi átlagban 10 mm.-nál többet termelt kat. holdanként, míg Kolozsvárt a holdankénti-átlag meghaladta a 13 mm.-át.

A bab csak a jó termőerőben levő földben diszlik, de az istállótrágyázást nem kívánja, sőt nem is szereti. De annál inkább meghálálja a szuperfoszfát műtrágyázást. A Kassán 1908-tól 1912-ig végzett kísérletek szerint 150 kg. szuperfoszfát után 5 évi átlagban 291 kg. terméstöbblet származott, mely a 28 fillér, 81.48 K-val értékesített, míg a műtrágyázás teljes költsége szállítással és kiszórással együtt kat. holdanként csak 17 K volt. A bab alá ősszel vagy kora tavaszkor kell szántani. Vetés alá elegendő a földet extirpátorozással, fogsolással és hengerezéssel előkészíteni. Kikelése után rövid időközökben kétszer vagy háromszor meg kell kapálni, mely munka a fogatos vagy kézitoló Planet-kapával elég olcsón végezhető. Nyüvése ugyan elég babráló és költséges munka, de mert ára rendszerint magasabb a búzáénál, egyforma termés mellett a búzával egyformán jövedelmező.

A kereskedők a tisztára kiostált, egyformán aprószemű fehér babot keresik és azt jól meg is fizetik. A kevert színű és nagyságu bab nem kelendő. A termesztésre legajánlatosabb fajták az Alföldön az aprószemű fehér és erdélyi gya-

Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkezete, Budapest, V., Alkotmány-utca 29.

Saját székház. — Saját borpincék Budafokon.
— Raktárak: Nyugati pályaudvar, XX. számú közraktár. — Sertéshizlaló-telepek Kőbányán.

1. Alaptőke jelenleg	— — — — —	1,270.000 korona.
2. Tisztv selők és szolgák nyugdíjintézete	— — — — —	730.000 korona.
3. Tartalékalap	— — — — —	320.000 korona.
4. Betéti állomány jelenleg kb.	— — — — —	3,500.000 korona.

Beosztás:

1. Vetőmagosztály	4. Géposztály	7. Tenyészállatosztály
2. Gazdasági anyagosztály	5. Gabonaosztály	8. Borértékesítősztály
3. Szőlészeti osztály	6. Abraktakarmányosztály	9. Biztosítási osztály
10. Pénz- és hitelligyosztály: Betétek folyószámlára: takaré- és gazdasági üzemtőkék szövetkezetünknel való elhelyezése.

Tájékoztató és belépési nyomtatványok rendelkezésre állanak.

3003

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok. Fiu- és leánykaféhrnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utócai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon ebédlő és futószőnyeg gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

logbab. Az utóbbi valamivel korábban érő. Ha ezekből a tiszta fajbéli magot jó helyről szerezzük be, úgy a termés osztályozásánál se lesz sok bajunk. Jövő tavaszkor különösen ajánlatos lesz sok babot vetni, mert a buzavetéssel előreláthatólag ugyanis meg fogunk késni és így a babbal pótolhatjuk a hiányzó buzavetést.

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete a háboruban.

Azok között az altruisztikus alapon álló üzleti vállalkozások között, amelyeket a magyar gazdátársadalom a nagytőke segítségével nélkül tisztán társadalmi uton teremtett meg, a fejlődésnek a legszebb képét mutatja: egyszerre mind nagy jelentőségre emelkedett a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete. Ezt a szövetkezetet a gazdák a hadseregellátásban való részvétele céljából alapították, feladatának mindig meg is felelt, ámde az is kétségtelen, hogy ez irányú feladatait a mostani háboru tulontul megsokszorozta. Az a kérdés már most, vajjon az intézményt két évtizedes múltja ez idő alatt meggyarapodott anyagi eszközei és az üzleti világban megszerzett erkölcsi súlya képessé tették-e a szövetkezetet a megsokasodott igen jelentős s elvitázhatatlanul nemzeti és közgazdasági feladatainak betöltésére.

Erre a kérdésre ad választ a szövetkezet legutóbb megtartott közgyűlése elé terjesztett jelentés és az évi mérleg. Ezta mérlegét, ha csak az előbbi évvel hasonlítjuk is össze, máris kétségtelen, hogy a szövetkezet, főleg annak vezetői feladatai magaslatán állanak. A számok nem csalnak. A mérleg számadatait kétségtelenül igazolják, hogy a szövetkezet anyagi erőben egy év alatt is jelentékenyen, a multhoz képest pedig fényesen meggyarapodott. Forgalma hatalmasan neki lendült, meghaladta a husz milliót, alaptőkéje elérte az egymillió háromezrezer koronát, s a mi a legcsodálatosabb, a pénzsűk világban milliót meghaladó takarékbetéte tudott tagjai köréből gyűjteni, a mi által elérte, hogy a pénzpiac szeszélyeitől is hovatovább függetleníti magát.

Ezeknek a számadatokkal bizonyított sikereknek az oka: elsősorban az intézmény min-taszerű, a gazdaközönség érdekeivel minden tekintetben megegyező vezetése, melynek szála: Jeszenszky Pál vezérigazgatónak kezében futnak össze. Ez a körülmény biztosítja nemcsak a közgazdasági életben a folyton erősödő pozíciót, de egyúttal a kormány s különösen a mostani időben a hadvezetés teljes bizalmát. A mostani rendkívül súlyos viszonyok között, de már régtől fogva is a szövetkezet állandóan kapja a megbízásokat oly akciók végzésére, a melyek máskülönben kormányfeladatok lennének. Így a többek között vetőmagvak, gazdasági cikkek beszerzése és igazságos szétosztása, a melyhez okvetlenül szükséges volt nemcsak az állami tekintély, de az állam-tekintély által fedezett megbízhatóság is. Mindazokat a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete becsülettel elvégezte s valóban nem kellene csak egy pár hasonló altruisztikus szervezet, közmegelegedésre megoldást nyernének a hadseregszállítás nehézségei és tisztulna az a sok sötét folt, a mit a hadseregszállítás terén a spekuláció nyomán vetődik az üzleti és gazdasági életre.

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete a háborus évek folyamán tehát izmosodik úgy anyagokban, mint erkölcsiben, a mi világos bizonyítéka annak, hogy a gazdaközönség összetartása és az altruizmus épen a legnehezebb időkben állja ki a legnehezebb próbát.

A gazdák mozgalmá a fogyasztók védelmére.

Ebben a háborus felfordulásban csak az maradt változatlanul, hogy a spekuláció berkeit nem érintette semmiféle korlátozás, sőt soha vigabban és több eredménnyel nem dolgozott az, mint épen most, mikor mindenki megadódik a háborunak, ha nem is egyenes megterhelésekkel, hdnem azzal, hogy elszenvedni a spekuláció leggonoszabb termékének a spekulációnak minden nyomoruságát. Az üzérkedő elemek, a felesleges közvetítés kalózái miután a könnyű gazdagodás nyilvános ódiáját viselni nem akarják, mindent elkövetnek arra, hogy kevés munkával, a legkevesebb kockázattal szerzett milliókhoz tapadó gyűlöletes színt magokról leomossák. Ehhez a mosakodáshoz szappannak és törülközőnek pedig felhasználják a magyar gazda megvadását azzal, hogy tulajdonképpen a gazda az uzsorás, az adja drágán a termékeit, ők csak kecsületes kereskedők, a kik üzleti veszteségeket nem rakhatnak a haza oltárára.

Ennek épen ellenkezője az igaz. A háborus spekuláció kinövéséi ellen nem a merkantilis testületek léptek sorompóba, a Magyar Gazdaszövetség emelte fel elsőnek tiltakozó szavát, megmutatván egyúttal a kormánynak, a nagy közönségnek, hogy nem lehetetlen a védekezés az ilyen kalózkodások ellen. Két felterjesztése van immár a kormány előtt ennek a vezető gazdátársadalmi szervezetnek, a melyek mindegyike gyors, és hathatós védelmet kér az elharapódzott áruuzsora, a háborus helyzetet lelketlenül kiaknázó spekuláció ellen.

Nagy bajokra kéretnek orvosságok ezekben a felterjesztésekben, a melyek alatt cseppenként vesztíti vérért a fogyasztó közönség, a melynek a legnagyobb tömegét épen a óárosi tisztviselő osztály adja ki, de benne van abban maga a gazdaközönség is, eddig védtelenül kiszolgáltatva annak, hogy a mezőgazdasági üzem használati cikkeknek folytonos drágítása következtében még keservesebb, még drágább lesz a mezőgazdasági termelés s csak a gazda vállalja erkölcsi és anyagi kárát annak, hogy idejekorán

nem vette igénybe a kormány mindazokat az eszközöket a fogyasztók és a termelők védelmére a melyek mind megvannak Ausztria és a Németbirodalom közigazgatási és igazságszolgáltatási intézményeiben és ha nem is teljes védelmet nyújtanak minden visszaélés ellen, de elég hatásosak arra, hogy azokban az államokban a viszonyok türethetlenné ne fajuljanak, mint nálunk.

Ausztriában császári pátens emel korlátokat az áruuzsora elfajulásának, a Németbirodalom pedig legfőbb intézkedési hatósága, a Bundesrat rendeletével szervezi a fogyasztók hatásos védelmét, messzemenő hatalmat biztosítván a községi hatóságok részére az élelmiszereknek szükség esetén való rekvirálása, valamint a hatósági árak ellenőrzése szempontjából, sokkal jelentékenyebb szabadságvesztési és pénzbüntetésekkel állapítva meg a kihágások hatásos megtorlására, mint a minöket nálunk alkalmazni lehet.

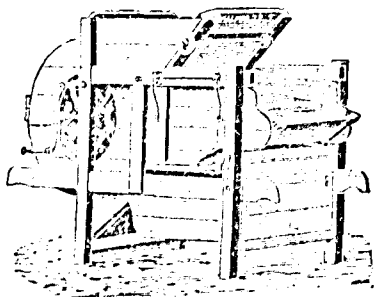
Ma nem engedhetjük meg magunknak azt a fényűzést, hogy ne recipiáljunk közigazgatásunkban és igazságszolgáltatásunkban, ha jönnek és célravezetőnek bizonyul a két szövetséges birodalom intézkedése az áruuzsora és a spekulációs visszaélések mederbe szorítására, egy-szerűen át kell venni ezt a pátent és ezt a rendeletet. Törvénykönyvünkön ezzel nem esik szeplő, hiszen van abban elég másolás abból az időből, a mikor volt időnk az önálló kodifikációra, a patenstől pedig ne irtózzunk olyan nagyon, mert egész tömege van még érvényben ma is a koronázás előtti rendeleteknek és pátenseknek, a melyeket régen kiküszöbölhattünk volna. Csak méltányolni lehet a Gazdaszövetség munkáját, hogy az orvoslást sürgeti és egyúttal rá is mutat arra, hogy nem okvetlenül kell elvárni a fogyasztóknak az áruuzsora és a háborus spekuláció hiénáinak kármái között.

Őszi vetés.

Nem mindenkor az az esztendő, a melyben oly kedvezően alakult volna az időjárás őszi vetésre, mint az idén. Megadatott a korai vetés barátainak is az az alkalom, hogy szeptember havában vethessenek; kedvezett a legmegfelelőbb időszaki — az október havi — vetésnek is; kezére játszott a vetéssel elkésni szokott gazdáknak is azzal, hogy a november havának is jelentékeny része az őszi vetésre alkalmassá vált; sőt még ráadást is adni látszik azzal, hogy december havában is. — legalább a jelek azt mutatják — folytatni lehet a vetést.*) Mind ezen ritkán szokott kedvező alakulásával is az időjárásnak azonban mégis azt állapíthatjuk meg, hogy hosszú sorára kell visszatekintnünk az éveknak, a mig ehhez hasonló kevés őszi vetésre mutathatunk rá. Az oka ennek közismeretes: a háboru okozta rend-

*) Most már aligha!...

Szerk.

Minden gazdaságban :: Európaszerte első helyen elismert kitünő szerkezetű és nélkülözhetetlenek. :: legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„EREDETI KALMÁR-ROSTÁK“
és **„HERKULES“ TENGERIMORZSOLÓK**
KALMÁR ZS. és Társa, Hódmezővásárhely

különleges terménytisztító gépgyár és vasöntöde.

3004

Ezévi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

kivüli viszony, a kevés igás erő és a hozzávaló még kevesebb munkás férfikéz. A fennálló okok hatása alatt tehát felvethető az a kérdés: vehetünk-e még november havának hátralevő részében, avagy ha úgy alakul az időjárás — december havában is? S ha kimondjuk a felvetett kérdésre az igent, milyen kilátásaink lehetnek az eredményhez.

A nagy szüksége a kenyérmagvaknak latogatás nélkül adja meg a felvetett kérdésre azt a feleletet, hogy a *mit lehet s amennyit tudunk vessünk még december havában is.*

A jó eredményről azonban már előre le kell mondanunk és pedig abban az arányban, a mint késlekednünk kellett a vetéssel, mivel a kései vetések sikerülésének annyi akadály áll útjában, hogy a legvérmesebb kilátással is az erdélyi részekben csak közepes termésre táplálhatunk reményeket.

A kései vetéseket egyik oldalról kockázattá teszi az a körülmény, hogy az ilyen megkésített időben a csirázáshoz nincs meg minden feltétel s e miatt az elvetett magból igen sok nem kél ki, nem mehet csirába. Azt a hőfokot ugyanis, mely alatt a november-december havában elvetett mag csirába indulhat, csak a hótakaró adhatja meg, ha tehát a hótakaró sokáig késedelmeskedik, vagy olyan vékony rétegben valósul meg, hogy alatta a csirázást kellő mértékben biztosító meleg nem fejlődhet ki — a meleg hiánya miatt a csirázás nem történhetik meg s ha sokáig tart ez az állapot: a mag megkötődik — elpusztul.

Letű legyen azonban elég vastag a hótakaró és az a maga idejében is esett le, úgy, hogy az elvetett mag a legszebb reményekre jogosító sűrűségben kelt ki — a kockázat felhője ezzel nem oszlott el a kései vetés felett. Ezután jön — mondhatjuk a nagyobb megpróbáltatás a kései vetésekre, ha elolvadt a hótakaró s a vetés ettől megfosztva teljesen védtelenül találja magát a kései száraz, hideg és fagygal szemben. Az éjjel megfagyott, nappal felengedett talajon éri a vetést a kései vetések legsúlyosabb baja — a *felfagyás.*

Néha egyidejűleg a felfagyással, legtöbbször azonban csak később ezután, sokat szenved a kései vetés a száraz hideg szelek hatása alatt is, melyek amíg a vegetáció teljesen beindul — a rendes fejlődésbe lép a vetés — nagy százalékát pusztítják el az eddigi viszonyosságokat túlélt zsenge növényeknek.

Végül a hiányos kelés, a felfagyás és a hideg szelek külön-külön vagy együttes fellépése miatt meggyengült, megrikult vetés, melyet kisebb-nagyobb mértékben egyik kései vetés sem kerülhet el, a leggyakoribb és legnagyobb akadály elé jut — *elgyomosodik.*

A kései vetések termését biztosítandó tehát nagyon résen kell állani a gazdának, hogy a számos akadály közül legalább azokat, melyeknek birja eszközét — elhárítsa a termelés útjából. A vetések felfagyását, vagy a hideg szelek okozta sanyargatását orvosolhatjuk vagy nagyon mérsékelhetjük azok hatását — a *hengerezéssel. A kevést, csirázást pedig az által tesszük biztosabbá, ha az elvetett magnak a rendesenél vastagabb földtakarót adunk — mélyebben takarjuk alá.*

A hengerezés tavaszi munkát, ezt tehát minni nem időszerűt jelenleg figyelmen kívül hagyjuk.

A vetéstől elválaszthatatlan, tehát időszerű az elvetett mag alátakarása, melyel úgy is, mint igen fontos tényezőjével a kései vetések biztosításának, ezuttal foglalkozni kívánok.

A rendesenél mélyebb alátakarása a későn vetett magoknak szükséges azért, hogy ezáltal olyan mélyen kerüljön a mag a föld szine alá, amelyben a 4—10" hideg, amilyen november-december havában a legtöbbször mint legszigorubb szokott fellépni; még akkor sem befolyásolja a csirázást, ha a vetés nem kap hótakarót s így a csirázás folyamata a hideg által nem zavart mederben tartható. A rendesenél mélyebbre jutott mag pedig viszont, ha kikelt: a zsenge növény nem szenved annyit a hideg

szelektől, s nincsen kitéve annyira a felfagyásnak sem, mivel a gyökere mélyen lévén, csak annak felette fagy meg a föld, tehát a fagyás és engedés közben beállott terime változása a talajnak, minthogy a gyökerek felett történik ez, helyéből nem mozdíthatja ki a gyökereket.

Az elmondottaknál fogva tehát, hogy a *november-december havi vetésnél a mag mélyebbre juthasson, terheljük meg jól a vetőgépet saroglyáit, ha pedig kézzel kell a vetést végeznünk, melyre sokszor kényszerítenek a körülmények, a szükséges vetőmagnak felét vessük a szántás alá, felét pedig a szántásra, ha pedig sekélyen jár az ekénk vessük az egészet eke alá, mint azt a székely gazdák már századok óta gyakorolják is.*

Gáspár József

A perje, nyulsaláta és tövis irtásáról.

Az utóbbi évek túl sok csapadéka folytán a szántóföldek igen elkezdtek gyomosodni, főleg a perje, nyulsaláta és tövis az, a mi a terméshozamot igen csökkentti; ezeknek irtása, pusztítása kell főcélja legyen minden gazdának.

Igen megnehezíti mindhárom gyomfajta irtását az, hogy gyökerek által is terjednek, szaporodnak és a szántásnál a szétmálasztott gyökérdarabkák mind újabb gyökértökeket képezve szaporodnak. A mély szántás ilyen esetben valószínűleg plántákat növesztő melegágyá válik, mert a mélyen lefordított gyökér részeket a borona nem képes a földből kivájni és így ott mélyen megfogamzva akkor bujik ki, mikor a vetésből már kipusztítani nem lehet és ez által a termés hozamát sokszor teljesen tönkre is teheti.

Két év óta erősen küzdök ezen három gyom irtásával, a perje-fű főleg a kétvégű löherésnek hagyott táblákon terjedt el. Eleinte, míg nem jöttem reá, igen mélyen leszántottam a perjes földeket. Az eredmény az lett, hogy termésem ott nagyon kevés hozamot adott és a perje nem hogy fogyott volna, de sőt s aporodott. Más évben kisebb sekélyen járó ekékkel, csak 8—10 centiméter mélyen szántottam és hosszába keresztbe fogasoltam, így a sekélyen leszántott perje gyökér nagyrészt a föld felületére hozva, ott összegyűjtötük és elégettük, az így elvetett tengeri szépen kelt és meglehetősen fejlődött.

Az ugarföldön, dacára annak, hogy juhaim elég számosak és az ugartáblán éltek, a tövis és nyulsaláta ez évbe oly sűrű volt, mintha vetve lett volna. Mikor az ugarolást megkezdtük, a rendes mély ugarolással, láttam, hogy ez így nem jó, mert a gyökér mélyen alászántva, újból kihajt: ezért ugarolási mély szántás előtt hármassal ekékkel 5—6 centiméter sekélyen az egész ugarablát leforgattam, 3—4 napig heverni, illetve száradni hagyva a szántást, jó hosszú fogu boronákkal megboronáltuk és így a kiboronált gyökérezet elszáradása után fogtunk csak a rendes mély ugarszántáshoz. Az eredmény meglepő, ott, ahol előbb a mély ugarszántást végeztük, a tövis rövid idő alatt felvetette magát, míg ott, hol előbb sekély lehányást kapott a föld, ott meglepő az eredmény, a buzavetés teljesen gyom és tövis mentes.

Tekintve azt, hogy az egész előzetes sekély szántás, kellő eső után, hármassal ekékkel igen gyorsan megy, az eredmény pedig meglepő, azt hiszem, hogy igen rentábilis, mert nemcsak az első veteménnyel fogjuk hasznát látni, de az utána következő tengeri, vagy egyéb kapás növény is a gyommentes földben sokkal jobban tenyészik.

Sokszor tapasztaltam a tengeri táblákban ott, ahol a nyulsaláta foltok voltak, dacára a kapálásnak, a tengeri fejlődésében igen vissza maradt, ezt főleg annak tulajdonítom, hogy ennek a gyalázatos gyomnak a gyökérezete oly sűrűn és gyorsan behálózza a talajt, hogy a tengeri gyökérét megfojtja és minden nyirkot el szív előle.

Összegezve az elmondottakat, a gyomos, perjes földeket sekélyen szántunk, jól fogasoljuk, inkább többször szántunk és csak ak-

kor fogjunk a mély szántáshoz, ha ezt a három gyomot kiirtottuk.

Nem időszerű ugyan ennek most a tél kezdetén való leírása, de sáros, esős idő lévén, ilyenkor értem csak reá papírra tenni ezt a fontos észleletet; aki hasznát akarja venni gazdatársaim közül, úgy sem felejtje el, aki pedig tavaszig elfelejti, ugysem venné hasznát tavasszal sem.

Mező-Tóhát, 1915. XI/18.

Csontos Miklós.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Ragadós állatbetegségek. A földművelésügyi miniszterium jelentése szerint a lefolyt héten száj- és körömfájással fertőzve volt 484 község 2567 udvar, ami a múlt heti állapottal szemben, amidőn 459 községben 3310 udvar volt fertőzve, határozott javulást tüntet föl. Sertésvészszel fertőzve volt az elmúlt héten az ország területén 504 községben 2040 udvar, ami úgy a múlt heti, mint a múlt év hasonló időszakának megfelelő állapottal szemben javulást tüntet föl.

Védekezés a pézsmapocok ellen. A földművelésügyi miniszter körrendeletet intézett a folyam és kulturmérnöki hivatalokhoz, a vizszabályozási, ármentesítő, vízrendező és halászati társulatokhoz a pézsmapocok elleni védekezés tárgyában. Ez a nagyon szapora és felette kártékony patkányféle rágcsáló őshazájából, Kanadából mintegy tíz évvel ezelőtt mesterségesen telepítették át Csehországba, állítólag gereznája kedvéért. Kitént azonban, hogy ennek értéke távolról sem éri el az amerikai pézsmapocokét, ellenben életmódja és falánksága az ottani magas fokon álló mező-, hal- és erdőgazdaságokban okozott kártételei miatt annyira veszedelmesnek bizonyult, hogy a hatóság közszükségből volt kénytelen ezen állatnak minden módon való pusztítását általánosan kötelezővé tenni. A hazai gazdag víz-hálózat, a szabályozott folyókkal kapcsolatos holtvizek, a természetes és mesterséges halastavak, a vizekmenti ármentesítő és egyéb töltések nagyon kedveznek a jövevény elterjedésének. Az állat megtelepülésének, illetve terjedésének észlelése és megállapítása körül oly egyének végezhetnek leghasznosabb szolgálatot, akiket foglalkozásuk, avagy hivatásuk a vizekhez, illetve vízpartokhoz köt. Ilyenek a halászok, vadászok, mező- és erdőőrök, gát- és zsilipőrök, tógazdák, hal- és vadőrök stb., minélfogva a fősúlyt a miniszter egyelőre arra veti, hogy ezeknek a figyelme a pézsmapocokra minél jobban felhívassék. A miniszter azzal fordul a felhívott testületekhez, hogy hazai termésünket is fenyegető azon újabb veszedelem leküzdésére segítségére legyen azzal, hogy az egyidejűleg megküldött nyomtatványokat az érdekeltekhez eljuttatja és a saját hatáskörében gondoskodik érdeklődésük lehető felkeltéséről, ébrentartásáról, ebbeli tevékenységük irányításáról és felügyeletéről. Az adatokat az állami rovarügyi állomásokról kell közölni. Végül megemlíti a miniszter, hogy a Magyarországon ejtett első tíz példány pézsmapocok után, amennyiben azok a rovarügyi állomáshoz beküldetnek, az Országos Halászati Egyesület részéről átengedett összegből 10—10. korona jutalom fizetnek ki az illetőnek. Egyidejűleg intézkedett a miniszter az iránt is, hogy bárki kaphat a pézsmapocokra vonatkozó füzetekből, ha arra vonatkozó kívánságát a földművelésügyi miniszteriumhoz intézendő egyszerű megkeresésben bejelenti.

IRODALMI SZEMLE.

Köztelek. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület hivatalos lapja, a „Köztelek” „Egyről-máról” vezető rovatában első helyen foglalkozik az argentinai hus behozatal kérdésével, abban összegezve véleményét, hogy sem ideiglenesen, sem véglegesen nem kell az argentinai hus. Kritikai megvilágítással ismereti a budapesti kereskedelmi és iparkamara ugynevezett osztályközi mozgalmát s arra a következtetésre jut, hogy ennek a mozgalomnak inkább osztályellenes színe van. További közleményei e rovatnak: A H. T. bizományosai elleni perek. A hadifogoly ügy. A szerződés nélküli répa ára. Abraktakarmányok határársabása. A mezőgazdasági szeszgyárak panasza. Osztrák szeszgyedárúság felé. A gyapjuértékesítés akadályai. A nagykereskedők kartellja. A franciaországi állatállomány csökkenése a háboru folyamán. Városok szövetezése az élelmiszer drágaság leküzdésére. A miniszterelnök és gazdák panasza. A gőzeke gépészek és fűtők szabadságolásának meghosszabbítása. A székesfőváros tejjelátása. A budapesti kereskedelmi kamara a drágaságról. Az Osztrák Agrárközpont a gazdauszora vádjával való izgatás ellen. Nemzeti áldozatkészség. Önálló cikkei a számnak: Buday Dezső: Az agrárpolitika a jogi oktatás reformjában. M. T. Egy országos üzemmstatistikai ügyosztály közreműködése az adóköteles jövedelem biztos megállapításában. Zsivánovics Béla: A háboru lova. A német gazdasági egyesület 76. közgyűlése. Dicity Dezső: Szénkéneghiány a hazai szőlőkben. A különfélék gazdag rovata élén a szakírók közgyűlésének méltatásával s a rendes üzleti tudósítások teszik teljessé a lap tartalmát.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Szőlősgazdák küldöttsége a földművelésügyi és pénzügyi minisztereknél

A szőlősgazdák a rézgálic kérdésében tartott nagygyűlésének határozatai folytán a földművelési és a pénzügyi miniszternél nagyobb küldöttség tisztelt gróf Zselénszki Róbert vezetésével, melyben a többek között részt vettek Bernáth Béla, Bakó József és Barta Ödön orsz. képviselők.

Gróf Zselénszki Róbert a földművelésügyi miniszter előtt kifejtette beszédében, hogy a gazdaközönség már az idén a rézgálic elégtelensége miatt sokat szenvedett és azért a legnagyobb aggodalommal néz a jövő szezonnak, miután a rézgálic gyárak ez idő szerint nem dolgoznak és a külföldi behozatal is meg van nehezítve. Felhívja a miniszter figyelmét arra, hogy egyes kereskedők nálunk rendkívül kiuzsorazzák a közönséget, holott Ausztriában sokkal bevesebb árakért is megbüntetik őket. Felkéri a minisztert, hasson oda, hogy a rézgálic kérdés minél kielégítőbben oldassék meg.

Báró Ghillány Imre földművelésügyi miniszter kijelentette, hogy tisztában van azzal, hogy milyen súlyos veszedelemmel állana szemben a magyar szőlőgazdaság, ha nem sikerülne a termelők kékkő igényeinek nagyobb részét kielégíteni. De ismeri úgy a rézgálic honi előállításának nehézségeit, melyeket a hadviselés még fontosabb követelményeivel kell összehangzásba hozni és ismeri a semleges államokból való behozatal nagy akadályait, melyek egyrészt abban állanak, hogy a külföldön is igen kevés a rézgálic és másrészt, ami volna is, rendszerint olyan rekompenciát követelnek érte, amelyet alig, vagy egyáltalán nem bírnak teljesíteni. Különben a miniszter igen örül, hogy a szőlőbirtokosság nem helyezkedik a téllen és indolens várakozás álláspontjára és nem várja ölbetett kézzel a kormányintézkedéseket, hanem maga is egy végrehajtó bizottságot küldött ki, melynek működését készségesen fogja támogatni és a vele való érintkezést kilátásba helyezi. A miniszter szerint a rézgálic-kérdést legköny-

nyebben az átengedhető csekély réztartalma érdekében e célra való felhasználása után lehetne megoldani és kedvező kilátás van arra, hogy ezen az uton jókora mennyiségű rézgálicot lesz lehetséges előállítani. Ez ügyben már huzamosabb idő óta folytat a földművelésügyi miniszter tárgyalást a hadügyi és pénzügyminiszter urakkal s ennek remélhetőleg rövid idő alatt meg is lesz a kedvező eredménye.

A pénzügyminiszternél történő tisztelgésnél Zselénszki gróf különösen kiemelte beszédében az ércben szegény kőzeteknek nagy jelentőségét és azon óhaját, hogy a rézgálic készítésére át fogja engedni.

Dr. Teleszky János pénzügyminiszter átérzi, hogy az egész szőlőgazdaságunkra messze kiható kérdésről van szó és éppen ezért biztosítja a küldöttséget, hogy úgy ő, mint azok, akik a miniszteriumban segítőtársai, tőlük telhetően azon igyekeznek, hogy a ma még fenforgó akadályok elháríttassanak. Csak hogy nem tőle függ, s így pozitív ígéretet nem is tehet, mert hisz egyéb tényezők is játszanak közre és technikai nehézségek is merülhetnek fel. Azzal az ígérettel bocsátotta el a küldöttséget, hogy ő rajta nem fog mulni, hogy a rézgálic-gyártás ilyen módon lehetővé tétessék.

— Az áruuzsora üldözése és a fogyasztók védelme. A Magyar Gazdaszövetség kitartó harcot folytat a háborus árfelhajtók, az áru- és élelmiszeruzsorások ellen. Ebből az állásfoglalásból kifolyólag a Szövetség igazgatóválasztmányának határozatából felterjesztést intézett az igazságügyminiszterhez, melynek célja, hogy a miniszter gyökeres és erélyes közbelépését kérje a spekulációs üzelmek további elharapódzása ellen, amelyben elsősorban rámutat arra, hogy előzőleg is felterjesztéssel fordult a miniszterhez, melyben az áruuzsora üldözésének Ausztriában császári pátenst utján életbeléptetett jogszabályaira hivatkozott s hasonló rendszabályokat javasolt az áruuzsora ellen. Azóta a viszonyok az áruközvetítésnek jóformán minden terén annyira elmérgesedtek, hogy a Szövetség álláspontja, mely szerint a háborus helyzetet kiaknázó spekuláció habozást nem tűrő, erélyes és hatásos törvényes, vagy legalább törvényhatósági intézkedéseket tesz szükségessé, minden irányban igazolva van. Midőn pótló javaslatokkal fordul a Szövetség a kormányhoz, hangsúlyozza, hogy ha a spekulációs visszaélések egyelőre csak az élelmiszer piacon adtak alkalmat az elkekeredés kitérésére a fogyasztóközönség részéről, ez nem azt jelenti, mintha csak az élelmiszerek mesterséges drágítása körül folynának bűnös üzelmek. Nem kíván itt apróra kiterjeszkedni a mezőgazdasági termelést gátló piaci üzelmekre, csak a petróleum, benzin, olaj, kőszén, textilárúk, szén, ruhaneműk, bőrárúk s az intenzív műveléshez annyira szükséges műtrágyák áralakulásánál észlelhető visszaélésekre utal. Ezeknek az árucikkeknek áremelkedése szinte szükségképp vonja maga után az élelmiszerek drágulását, mert fokozza a termelés költségeit. E mellett nehezíti a kiszabott maximális árak fenntartását, mert a gazdák nagy részénél elkekeredést szül az, hogy míg az általuk előállított termékek ára korlátolva van, az előállításához szükséges anyagok ára szabadon emelkedhetik és emelkedik is. Miután bebizonyosodott, hogy a nem országosan szervezett intézkedések hatástalanok maradnak, a törvényes büntetések enyhességük miatt hatástalanok maradnak, a Szövetség sikert csak olyan intézkedéstől vár, aminőt a német Bundesrat a városi élelmiszerpiacokra vonatkozólag bocsátott ki. Ezek előrebocsátásával a Szövetség a miniszter figyelmét újlag az uzsora és pedig a reáluzsora szigorú és intézményesen szabályozott üldözésének szükségességére hívja föl. Ezek alapján az áruuzsora szigorú üldözésére kéri a Szövetség az igazságügyi kormányt, megkeresvén aziránt, hogy az élelmiszer-drágaság elleni hatósági akció országos szervezésének szükségességére

s hatásosabb üldözésére való tekintettel hasson oda, hogy a Német Birodalomban sikerrel alkalmazott rendszerrel a piaci üzelmek megtorlása és megfékezése nálunk is fogantatba véssék. A Szövetség a felterjesztést a miniszterelnöknek és a földművelésügyi miniszternek is megküldötte.

— A gazdák meghallgatása a helyi piaci árszabások megállapításánál. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület szeptember havil igazgatóválasztmányi gyűlésének határozatából azzal a kérelemmel fordult a belügyminiszterhez, gondoskodni róla, hogy az egyes törvényhatóságok és városok a helyi piacokon árusításra kerülő mezőgazdasági termények hatósági árszabásánál kérjék ki előzetesen az illetékes gazdasági egyesület véleményét. A kérelem abban gyökerezik, hogy az egyes élelmiszerpiaci határára helyesen csakis a termelés viszonyainak és költségeinek figyelembevételével állapítható meg s hogy az ezek számbavétele nélkül megszabott árak nem használnak, sőt ártanak a fogyasztásnak, minthogy elriasztják a piacra a termelőket, ezekkel áruhiányt idéznek elő s csak fokozzák egyes közvetítőknél a piaci árak alakulására gyakorolt amúgy is túltengő befolyását. Sándor János Belügyminiszter teljes mértékben méltányolta az OMGE. kérelmét és körrendeletben utasította a törvényhatóságokat, hogy a helyi piaci árak legközelebbi hatósági megszabása előtt hallgassák meg és lehetőleg vegyék figyelembe a mezőgazdasági termények árának megállapítása tekintetében az illetékes, vagy az OMGE. által szakértőként ajánlott gazdasági egyesület szakvéleményét.

— A lótenyésztés emelése. Rövid idő múlva elérkezik a kancák fedezetésének ideje, amikor a méntelep osztagokról kikerülnek a fedező ménnek a fedezett állomásokra. Miután a kancák nagy részét elvonta a hadsereg, a fedező ménekre a következő időnyben aránytalanul kevesebb kanca fog esni, mint a béke idején, aminek következménye volna a lóállomány további apadása. Ebben a helyzetben az Országos Magyar Gazdasági Egyesület azt a javaslatot terjesztette a földművelésügyi miniszter elé, hogy ajánlatos volna megfelelő számú mén küldeni fedezetés végett a katonai lókorházakba, ahol elég nagy számú beteg és sebesült kanca van. Ezek között igen sok rokkant, úgy hogy többé nem kerül katonai szolgálatra, de tenyésztésre, csikónevelésre még a gyógykezelés alatt is alkalmas. Ezek előrebocsátásával az OMGE. a földművelésügyi minisztert oly intézkedések megtételére kéri fel, hogy különösen a stabil lókorházak, de nem kevésbé a mozgó lókorházak ilyen minőségű kancái, még abban az esetben is, ha súlyos sérülésük van, a gyógykezelés alatt fedeztetve legyenek, gyógyulásuk után pedig a gazdák kezébe kerüljenek.

— Középosztályunk a háboruban. A „Gazdaszövetség” a Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja megállapítja, hogy a Szövetség törekvései között kezdettől fogva fontos szerepet játszik a középosztály regenerálása, mely nélkül a földművelő nép felemelését sem lehet elképzelni. A most dúló háboru azonban egy okkal többet szolgáltatott arra, hogy a középosztály ügyét újból s erőteljesen napirendre hozzuk. A középosztály fiai hűségesen megelégedtek azoknak a hagyományoknak, melyeket a történelem rájuk bízott s az új idők történetírójának, aki erről a háboruról híven akar írni, nem lehet elhallgatni azt, hogy a magyar középosztály a világháboruban kifogástalanul megállta a helyét, sőt talán jobban, mint a békében, mert míg békeidőben volt elég ok panaszkodni a középbirtokos osztály romlásáról, eladósodásáról, addig a harcútról a legjobb hírek érkeznek a tartalékos tisztok pompás magatartásáról s meglepő rátermettségéről. A magyar középosztály harcoló fiaiban feltámadt az ősök lelke s nem legenda többé a ragaszkodó szeretet, mely a hősiességgel küzdő földművelő katonákat a magyar középosztályból kikerült tisztjeikhez fűzi. A falu

földesura együtt van a fronton a falu kiscgazdáival s a hősielkü tanító a csatatéren ad példát a hazaszeretetről egykori tanítványainak, akiket az iskola falai között arra nevelt. A háboru arra int, hogy a középosztály meg kell becsülnünk, ennek a helyzetére több gondot kell fordítanunk a háboru után, mint annakelőtte. Gondoskodni kell a középosztályt életképes eleméről, hogy önhibájukon kívül reájuk szakadt bajoktól megmenekülhessenek, és gondoskodni kell a középosztály fölfrissítéséről is, hogy újra elfoglalhassa helyét a nemzeti életben úgy, ahogy századokon keresztül elfoglalta. Erre a fölfrissítésre pedig jobb anyagot keresve sem lehet találni az értelmes és becsületes kisbirtokos osztálynál, melyből a mezőgazdaság fejlesztésével s az agrárpolitika követelményeinek életbe léptetésével mihamar sokakat lehet fölemelni úgy, hogy a középbirtokosok sorába emelkedve, a régi patriáchiális viszonyt állítsák helyre a falu népe s a falusi középbirtokosság között. Oly földbirtokos középosztályt szeretnénk, amelyik úgy, mint a régi, kitartóan ragaszkodik a földjéhez s nem vágyik a hivatalok poros aktái után, független a különböző hatamasságoztól a munkásságában csakis a hazafias kötelességérzet vezeti. Oly középbirtokos a mi ideálunk, aki függetlenségére büszke, fiát sem adja hivatalba, hanem szabad pályákra nevelti, de úgy hogy az ősi föld a család kezén maradjon. Nemzeti érdekünk, hogy erős, független középbirtokos osztály legyen, de épp oly kívánatos az is, hogy a nemzetfentartó középosztály fiai megjelenjenek az ipari, kereskedelmi és egyéb szabad pályákon is, csak így remélhető, hogy a nemzeti lét garanciáját nyújtó harmónia teljes lesz a városok és falvak között.

— **Árak a budapesti országos lóvásáron.** A székesfővárosi Tattersallban legutóbb megartott országos lóvásáron az árak a következőleg alakultak: Jobb minőségű hátszó és sikó 470—3200 K, könnyű kocsiló 540—1200 K, ehéz kocsiló 950—3000 K, igás kocsiló 00—3000 K, ponny 500—720 K, fuvaros lóvak 390—570 K, paraszt lóvak 210—390 K, alarendelt minőség 100—550 k.

— **Tenyészbika árverés Mezőhegyesen.** A mezőhegyesi m. k. állami ménésbirtok szimmentháli tehenészetből származó 39 darab egy és egynegyedéves tenyészbika és Svájból importált 27 darab egy és féléves tenyészbika Mezőhegyesen 1915. évi december hó 15-én d. e. 10 órakor kezdődő nyilvános szóbeli árverésen készpénzfizetés mellett eladásra kerül. Az eladó tenyészbikák származását és leírását feltüntető kimutatást a mezőhegyesi m. k. ménésbirtok igazgatósága az érdeklődőknek kívánatra megküldi. Az árverésre érkezőket az árverés napján Mezőhegyes állomásnál uradalmi kocsi várja.

— **A keleti marhavész.** Bukovinában egyik katonai vágóhídon keleti marhavészgyanus esetet állapítottak meg, mire nyomban megtették a szükséges óvintézkedéseket s elrendelték a tüzetes vizsgálatot. Ez a vizsgálat a földművelésügyi miniszterhez beérkezett jelentés szerint megállapította, hogy a keleti marhavész gyanuja téves volt, mert a kérdéses megbetegedések rosszindulatu száj- és körömfájásnak bizonyultak.

— **Saazi komlójelentés.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület saazi megbízottjának jelentése szerint az elmúlt hó első felében rendes forgalom és változatlan árak mellett csakis Németország részéről nyilvánult mérsékelt érdeklődés elsőrendű és jó középminőségű saazi komló iránt. A hó második fele ugyancsak tartott árakat és jobb minőségű áruk iránti keresletet mutat, míg a gyengébb minőségűeknél a tulajdonosok némi árengedményt voltak kénytelenek tenni. Vidéken a forgalom jóval élénkebb és némely komlótermelő helyen csaknem az összes készlet már vevőre talált 50 kg.-jával 80—120 K árban. Az idegen áru közül a morva és stíriai csekély hozatal folytán inkább csak névlegesen jegyez, magyar

áru pedig a közlekedési nehézségek folytán eddig még nem érkezett a saazi piacra. A saazi piac árjegyzése: I. saazi áru, I szemelt áru 120—125 K, elsőrendű 110—120 K, jó középminőség 100—110 K, középminőségű 90—100 K, gyengeminőségű 80—90 K 50 kg.-val számítva II. Idegen áru: auschai 70—80 K, morva 60—75 K és stíriai 55—70 K 50 kg.-val számítva. A hó végén az irányzat nyugodt, csak elsőrendű áru iránt némileg szilárdabb, árak tartottak, idegen iránt kereslet hiányzik.

— **Előadások a háborus gazdálkodásról.** A Magyar Gazdaszövetség a kötelekbe tartozó gazdakörökben, olvasó egyesületekben és szövetkezetekben december 1-től a jövő év májusáig előadást rendez a háborus gazdálkodás és a rendkívüli viszonyokkal kapcsolatos kormányintézkedések, társadalmi feladatok köréből. Előadó küldéséről a Gazdaszövetség gondoskodik, az előadás teljesen díjtalan.

— **A szőlők őszi trágyázása.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület minden évben szokásos műtrágyázási kísérletei ezidén is a sok elemi csapás és munkaerő hiányban igen szép eredményeket hoznak. Kapcsolatban a kísérletek eredményével, a m. kir. szőlőszeti kísérleti állomás részletes utbaigazítást adott ki szőlőgazdák számára, melyet Diconty Dezső dolgozott ki. Az utbaigazításban Diconty a legnyomatékosabban hangsúlyozza, hogy a háborus állapotok mai körülményei között a szőlők trágyázásának leghathatósabb és általában mégis többé-kevésbé kivihető módja a mérsékelt istállótrágyázással összekapcsolt műtrágyázás. Szerinte 100—150 mm. istállótrágya minden évben kell a szőlőnek, műtrágya azonban nem minden évben. Amde ha megkezdjük már a műtrágyázást is, s van már ebből készletünk, oda kell törekedni, hogy a műtrágyakeverék csakugyan megfeleljen a talaj szükségletének, kellő módon és időben alkalmazva, s hogy lehetőleg még ősszel kerüljön az a talajba, mert csak ezáltal van biztosítva a téli csapadékban való feloldása. Minél kevesebb az istállótrágya, amit a szőlőnek adhatunk, annál bővebben kell azt kiegészíteni szuperfoszfát hozzáadásával. Diconty számításai szerint ha pl. az egy katasztrális holdra évente szükségelt 100 mm. mázsányi istállótrágyából 50 mm. mázsányi hiányzik, akkor azt az ennek megfelelő mennyiségű kálszuperfoszfát alkalmazásával kell pótolni. A felhasználandó műtrágya minőség és mennyiségére nézve a m. kir. ampológiai intézet Budapesten a szőlőgazdáknak mindenkor készséggel ad részletesebb utbaigazítást is, amely célból küldjenek oda földmintát, s közölik, hogy direkttermő, avagy amerikai alanyra oltott, s milyen koru szőlő trágyázásáról van szó.

— **A kishéri mének.** Az 1916. évi fedeztetési idényben a következő angol telivér tenyészmének fognak a kishéri m. kir. állami ménésintézetben fedezni: Adam, Kokoró, Maxim, Mogan, Pardon, Raskal, Roketter, Royal, Lancer és Slive Gallion. Pardonhoz és Maximhoz 30—30, Royal Lancerhez 30, a többi énhez pedig 40 kancát fogadnak el. A földművelésügyi miniszter a fedeztetési díjakat magyar és osztrák kancatulajdonosoknak 200—1000 koronában, külföldieknek pedig 600—2000 koronában állapította meg. A kishéri ménésben az állami törzsménekon kívül a Magyar Lovaregylet tulajdonában lévő Ossián nevű Franciaországban nevelt angol teli vér mén is fog fedezni 1600, illetőleg 3000 korona díjért.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ
A LAP AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

— A MAGYAR —
JELZÁLOG HITELBANK
KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE
— (Jókai-u. 2. sz. I. emelet.) —
FÖLDBIRTOKRA
és a nagyobb városokban fekvő
H A Z A K R A
15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel
LEGKÖZSÖBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT
A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszállandó kölcsön összegére nézve
AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET
bizalmi férfiai adnak véleményyt.
A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD
TAKARÉK-BETÉTEKET
és előnyösen kamatoztat.
3001 Telefonszám 27.

Keresek egy egyszerű,
a kertészet minden ágában
gyakorlattal bíró

kertészt

3230

Cim: a kiadóhivatalban megtudható

Gróf Mikes Ármin ur öméltósága zabalai uradalmában 1916 január 1-től felvétetik egy tisztességes, józan életű, hadmentes

gazdasági gyakornok

és egy

számadó kanász.

Akik ezen állásokra pályázni óhajtanának, kérésüket fizetés igényeik megjelölésével legkésőbb folyó évi december 20-áig az alólírott intézőséghez nyujtsák be. Rokkant katonák előnyben részesülnek. Zabala, 1915. nov. 7.

Teljes tisztelettel
Gróf Mikes Ármin
uradalmi intézősége.
DEÁK.

3229

Az

ERDELYI GAZDA

kiadóhivatalánál megrendelhető könyvek:

ELADÓ ORSZÁG.

Irta:

Tokaji László**Ára: 3 korona.**

A 254 oldalra terjedő nagy birtokpolitikai és birtokforgalmi statisztikai mű tartalmazza az utóbbi tíz év alatti összes erdélyrészi földbirtok-forgalom részletes adatait.

A könyv tartalomjegyzéke:

Eladó ország. (Bevezetés.) Adataink eredményei. A birtokkapadás okai. Az állam feladatai. A társadalom szerepe és hivatása. Az 50 holdan felüli birtokok. Az 50 holdan aluli birtokok. Adataink eredete. A könyv mindazok számára, akik az erdélyrészi magyarság helyzete és az erdélyrészi földbirtokpolitika kérdéseiről érdeklődnek — nélkülözhetetlen forrásmunka! —

**A FALUSI NÉP
GAZDASÁGI, TÁRSADALMI
ÉS NEMZETI IRÁNYBAN
VALÓ VEZETÉSE.**

Irták:

Tokaji László, Dr. Konrádi Dániel,
Jászberényi András, Dr. Szász Albert
Dr. Seyfried Károly, Dr. Cséser Lajos.

Ára: 1 korona.

A 132 oldalra terjedő könyv az Erd. Gazd. Egylet múlt évi szociális kurzusának előadásait tartalmazza a következő fejezetek alatt: A falusi intelligencia szerepe a nép nemzeti és gazdasági vezetése tekintetében. A mezőgazdasági üzleti érzék és tudás fejlesztéséről. A szövetkezetek. Egészségügyi dolgokról. A kisgazdák peren kívüli jogvédelméről. A gazdakörökről.

— Azok, akik a magyar nép vezetésének nemes missziójára vállalkoztak, e könyvben mindenre kiterjedő, alapos és részletes utmutatást találnak. —

**Az erdélyi
állattenyésztés fejlődése.**Irta: **Jakab László.****Ára: 1 korona.**

A 190 oldalas könyv teljesen hű képet adja Erdély állattenyésztésének az utóbbi évtizedek alatt. A műben rendkívül sok eredeti felvételű tenyészállat-fotográfia is van. Állattenyésztők könyvtárából e könyvnek nem volna szabad hiányoznia.

ROMÁNIA MEZŐGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS VISZONYAI. Irta: **Barabás Endre.****Ára: 1 korona.****AZ ERDÉLYRÉSZI
FÖLDBIRTOKPOLITIKA
FELADATAIRÓL.****Ára: 50 fillér.****GRÓF MIKÓ IMRE
ÉS A MAGYAR FÖLD.****Ára: 50 fillér.****ÚJ HONFOGLALÁS
ERDÉLYBEN.**Irta: **Tokaji László.****Ára: 50 fillér.**

A könyv 128 oldalon a következő főbb címeket tartalmazza: A romániai állapotok hatása hazánkra: Románia mezőgazdasága. A román falu. Romániai agrár-reformok. Törvény a mezőgazdasági pénzügyekről. Földművelő szövetkezetek. Az iszákosság elleni intézkedések. A romániai népoktatás szociális irányai. A romániai tanító szociális munkája. — Stb. stb. — Rendkívül tanulságos munka, melynek elolvasása után egészen más színben látjuk a román faj kulturáltságának fejlődését és mai fokát. —

Irta: **Tokaji László.**

Földbirtokpolitikai tanulmány az erdélyrészi magyar szász és román erőviszonyokról.

Irta: **Tokaji László.**

Gróf Mikó Imrénék, Erdély Széchenyijének jellemrajza kapcsolatban a forradalom utáni idők és földbirtokviszonyok ismertetésével.

Gyakorlati javaslatok az erdélyi magyar földbirtok megtartása céljából, különös tekintettel az erős magyarvidéki anyaországi nagybirtokok Erdélybe leendő áttelepítésének kérdésére.

Fenti könyvek, amíg a készlet tart, az árnak előzetes beküldése mellett megrendelhetők az **ERDELYI GAZDA** kiadóhivatalánál, Kolozsvártt, Attila-utca 10 sz. alatt. — A könyvek bérmentve küldetnek meg. *Mind a hét könyv, egyszerre megrendelve, 6 K-ért megküldelik.*

Fenti könyvek megrendelőinek, míg a készlet tart, kívánatra ingyen megküldi a kiadóhivatal még a következő füzeteket:

Gróf Bethlen István és Tokaji László előadóknak az 1913 évi szeptember 7-iki kolozsvári országos földbirtokpolitikai nagygyűlésen megtartott előadásait és Tokaji Lászlónak „Földbirtokpolitikai teendők” címen, az E. M. K. E. 1914. jan. 11-én rendezett nagy értekezletén, tartott előadását. 3051

Hazafias kötelesség most a többtermelés!

Jelentékeny műtrágyamegtakarítás mellett
tetemes terméstartóbbletet biztosít

a sortrágyázás!

Legjobb kombinált vetőgép a szabadalm.

“REKORD II.”

Sorba vet.

Árajánlattel szivesen szolgál

Sorba trágyáz.

**A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezér-
ügynöksége Budapest, Vilmos-császár-ut 32. szám.**